

Bram Dehouck

Een zomer zonder slaap

DE GEUS

© Bram Dehouck, 2011
Omslagontwerp Mijke Wondergem
Omslagillustratie © Mark Owen/Arcangel/Hollandse Hoogte
ISBN 978 90 445 1836 8
NUR 305

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van De Geus BV, Postbus 1878, 4801 BW Breda, Nederland.
Telefoon: 076 522 8151. Internet: www.degeus.nl.

Met dank aan Femke Beerten,
Sarah Lingier en Dorothee Cappelle

*Drinking in the morning sun
Blinking in the morning sun
Shaking off the heavy one
Heavy like a loaded gun*

*What made me behave that way?
(‘One Day Like This’ – Elbow)*

Het drama in Blaashoek begon zoals alle grote drama's: met een onbenulligheid.

Meteen na de tragische gebeurtenissen rolden sociologen en psychologen over elkaar heen om de oorzaak van deze menselijke aardbeving te duiden. Eenzaamheid, riep de ene. Vervreemding, brulde een andere. De beslotenheid van een dorpsgemeenschap, wist een derde. Het was wachten tot een vierde met inteelt zou komen.

Het was veel simpeler.

De teloorgang van het dorp werd veroorzaakt door een sympathiek project gefundeerd met statistieken, tabellen, metingen en berekeningen. Niemand had het zien aankomen, niemand had iets kunnen vermoeden.

Aan de basis lag een bericht in de plaatselijke krant. Het telde exact 79 woorden:

EERSTE WINDMOLENPARK IN BLAASHOEK

De leverancier van groene energie Windelektrix kreeg van de provincie en de gemeente de goedkeuring om tien windmolens te bouwen, het eerste windmolenpark van het land. Windelektrix wil dit nog voor de zomer realiseren langs het Blaashoekkanaal, net buiten het dorp Blaashoek. 'Uit onze berekeningen blijkt dat de meest geschikte plaats', zegt hoofdingenieur Didier Deroo. 'Niet alleen zijn daar de beste condities om windenergie te genereren, bovendien is er nauwelijks kans op overlast of hinder.' (hdb)

Misschien had het woord 'nauwelijks' enkele mensen kunnen alarmeren. Maar dat deed het niet. Volgens sommige overlevenden leidde het spoor terug naar slager Herman Bracke. Eigenlijk begon de ellende ongeveer bij iedereen gelijktijdig, maar laten we voor de overzichtelijkheid nu ook maar met de slager beginnen.

Maandag

Herman Bracke lag te staren naar het raam. Het oranje licht dat door de gaatjes van het rolluik scheen, danste op het ritme van zijn ademhaling. Herman keek van het raam naar het zwart van het plafond, geen zuiver zwart maar een mengeling van donkere vlekken. Hij sloot zijn ogen in een poging de vlekken te doen samenvloeien tot het zwarte gat waarin hij wilde wegzinken, maar zijn vermoeide hersenen toverden een nieuw beeld tevoorschijn, een hopeloos beeld voor slapelozen. Herman Bracke zag een schaap.

Schapenvlees is onderschat vlees, dacht Herman. Zelf at hij het liever dan de veel te jonge biefstukken die zo populair waren. Waar was de tijd dat een biefstuk nog kon rijpen en niet babyroze moest kleuren om verkocht te raken?

Hij was nu klaarwakker.

Herman zuchtte. Hij draaide zich om. Achter zijn oogleden lieten de oranje rolluikvlekjes een vage blauwe indruk achter. Ze dansten niet meer. Ze zoemden. Als bromvliegen rond een drol.

Ze zoemden nu al vijf nachten.

Vorige week had het er nog zo veelbelovend uitgezien, toen de tien windmolens van Windelektrix officieel in gebruik werden genomen. Van de grote stad en de omliggende dorpen kwam een volksverhuizing op het feest af. De molens torenden als godenbeelden boven Blaashoek

uit. De speeches van de burgemeester en de minister vervlogen in de wind die Blaashoek vanaf dan zou voorzien van energie. Het ego van de burgemeester maakte geen kans tegen de maaierende wieken. Zij eisten alle aandacht op, indrukwekkend als de rotoren van onzichtbare luchtschepen.

Enkel de worstenkraam van Herman evenaarde het succes van de molens. Van voortdurend naar boven turen kregen de mensen honger, en al gauw was het een duwen en trekken rond de kraam. Niet alleen de worsten liepen goed die late juniavond, ook de boterhammen met Hermans beroemde paté verdwenen vlot achter de kiezen. Brackes Blaashoekpaté, zo heette zijn persoonlijke trots, al noemden de klanten het ‘zomerpaté’. Hoe de delicatesses werd genoemd kon hem niet zo veel schelen, hij was enkel geïnteresseerd in de complimentjes die hij kreeg – zo’n frisse paté, hoe máák je die? – en zijn vrouw Claire genoot vooral van de kansen die de specialiteit hun bood: de reis naar Spanje, de luxueuze Audi of de waterpartij die ze vorig jaar lieten aanleggen achter aan de tuin. Met alleen de opbrengst van die avond konden ze zich een citytrip veroorloven.

De molens waren een zegen voor Blaashoek, dacht Herman terwijl de burgemeester, goed in het vlees, zijn bulderende lach over de menigte liet klinken. Herman dacht aan de duizenden toeristen die de hypnotiserende wieken zouden lokken. Duizenden toeristen die honger kregen van het omhoogkijken. Duizenden toeristen die zich te goed deden aan Brackes Blaashoekpaté.

Maar ook toen al was Herman verontrust door een dreiging die hij niet kon benoemen. ‘Je kijkt alsof je denkt dat het ding op je kop zal vallen’, had de burgemeester gelachen, zijn gezicht gezwollen door de jarenlange consumptie van bier, goedkope champagne en hartige hapjes, terwijl Herman hem een servet aanbood om de mos-

terd die uit het hotdogbroodje gulpte van zijn mond te veggen.

Herman had enkel geknikt en opnieuw naar boven gespied, waar de molen onverstoorbaar bleef draaien. Zijn nek deed pijn van de duizelingwekkende hoogte en zijn ogen brandden door de weerkaatsing van de late zon op de wieken. Hij moest toegeven dat hij inderdaad overmand werd door de absurde angst dat het gevaarte zou afbreken. Hij zag de wieken vooroverhellen, waarna ze naar beneden klaptten met het metalen gejammer dat hij zich herinnerde uit de film *Titanic*. Er was geen tijd om te schreeuwen toen ze als gevleugelde esdoornvruchten naar beneden tolden en met één klap tientallen mensenlevens verpletterden. Uit het opengebarsten lijf van de burgemeester spatten bloed en pus als de mosterd uit het broodje dat hij nog altijd in de hand gekneld hield.

‘Komt er nog wat van?’ De onbeleefde vraag wekte Herman uit zijn dagdroom en gediensig prikte hij een worst. ‘Mooi, hè’, zei de jongen toen hij wegging, met een knikje omhoog. Herman knikte terug. De wieken stonden nog altijd stevig op hun sokkel. Wat was hij toch een idioot.

Toen hij die avond tevreden in bed ging liggen omdat hij de kraam had uitverkocht, dacht hij eerst dat er iets aan de hand was met de koelininstallatie.

‘Hoor je dat?’ vroeg hij aan Claire, die zich al in het laken gerold had.

‘*Koorelemaalniks*’, had ze gemurmeld.

Hij schoot zijn broek in en stommelde de trap af naar de slagerij. Aan de koelininstallatie mankeerde niets. Toen hij terug op de kamer kwam, was het geluid er nog altijd. Het leek op een auto die stationair stond te draaien. Herman wist dat hij het gebrom moest negeren, anders zou het zich in zijn hersenen vastbijten. Dus draaide hij zich om, sloot zijn ogen en dacht aan Brackes Blaashoek-

paté. Een prachtige naam voor een prachtig product. Hoe maak je hem zo fris, zouden de duizenden toeristen hem vragen. Het zou niet lang duren of hij ...

Het gezoem klonk nu als een stationair draaiende truck.

Negeren.

Misschien moest hij de garage ombouwen tot een klein eethuisje, rustiek ingericht om de schijn te wekken dat het al bestond in de tijd van grootvader Bracke, waar de toeristen zouden proeven van de paté en van de andere specialiteiten. Hij kon de toeristische dienst vragen om zijn reclameblaadjes te verspreiden. Blaashoek stond nu op de kaart, als hij het slim aanpakte kon zijn slagerij daarvan profiteren. Hij moest er de volgende ochtend eens over praten met Claire, maar voorlopig ...

Het gezoem leek aan te zwellen.

Die eerste nacht besefte Herman, woelend en binnensmonds vloekend, dat het geen auto's waren die hem uit zijn slaap hielden. Het waren ook geen trucks. Het waren de molens.

Claire vond dat hij zich aanstelde. Ze had minachtend gelachen toen hij het haar vertelde, de dag na het feest. 'Je beeldt je iets in, Herman, die molens doen niets anders dan rondjes draaien. Het is de warmte die je parten speelt.' Ze wilde het er niet meer over hebben.

Het zoemen ging ook de tweede nacht door, en de derde, en de vierde. Elk van die nachten lag hij te woelen tot het laken in zijn vel leek te snijden, hij het als een dood gewicht van zich afgooide, de kamer uit schuifelde en beneden in de woonkamer tv ging kijken. Het ene nieuwsbulletin na het andere passeerde zijn vermoeide brein. Bij het krieken van de dag en na het praatje van een sullige weervoorspeller sufte hij naar de slagerij. Elke dag deed de vermoeidheid een nieuwe aanslag op zijn gemoed. Elke avond zwoer hij de molens te negeren. De

derde avond deed hij oordoppen in, hij hoorde de molens erdoorheen, versterkt met zijn hartenklop. De dopjes plopten zacht tegen de muur toen hij ze woedend in de duisternis smeed. Claire hief haar hoofd, vroeg bits wat hij in godsnaam weer uitspookte, draaide zich en viel weer in slaap.

Nu, op de vijfde nacht na de officiële opening, lag hij opnieuw naar het plafond te staren en betrapte hij zich op onnozele uiteenzettingen tegen zichzelf over de schoonheid van schapenvlees.

Claire snurkte met lange uithalen. Ze sliep door het gezoem heen. Wellicht door de verdovende roes van de witte wijn. Tot zes dagen geleden snurkte Herman ook. Zijn hand gleed over de heuvel van zijn buik en haakte zich vast onder het elastiek van zijn onderbroek.

We zijn te dik, dacht hij. We zijn allebei te dik en daarom snurken we.

Een nutteloze gedachte in de vijfde nutteloze nacht.

*

Postbode Walter De Gryse hield van de tintelende pijn in zijn benen. De wind viel hem van over het Blaashoekkanaal in de flank aan en rukte aan zijn stuur. Het deed hem niet. Hij had een brommer of een auto kunnen nemen, alleen al voor de tijdwinst. Maar hij had toestemming gekregen om het traject met de fiets af te leggen, ongeacht het weer, tot hij met pensioen ging. Of tot zijn lijf het zou opgeven.

Voor Walter was de dagelijkse fietstocht van het hoofdpostkantoor naar Blaashoek en terug de beste remedie tegen kwaaltjes. Zijn lijf bestond uit botten, pezen en spieren. Er viel geen grammetje vet bij hem te halen. In zijn vijfentwintigjarige carrière had hij nog niet één dag ziekteverlof opgenomen. Niet één dag! Het had hem niet

populair gemaakt bij de collega's, die bijna zonder uitzondering de komst van de bromfietsen en de postauto's hadden toegejuicht. Terwijl Walter opgewekt zijn fiets pakte om de zeven kilometer naar Blaashoek te peddelen, foeterden zij op de nieuwe routeplanning en staken ze een sigaret op zodra ze zich hadden onttrokken aan de blikken van hun overste.

De wind drupte tranen in Walters ogen en zoog het snot uit zijn neus. Hij gromde en spuwde een fluim in de graskant. Hij richtte zich op, keek over het water en zag de molens. Prachtig hoe statig ze over het landschap heersten. De wind die aan de spaken rammelde, werd daarboven tot elektriciteit gewiekt. Heerlijk. Vijftien jaar geleden had Walter als voorzitter van het actiecomité Geen Kernafval in Blaashoek de strijd opgenomen tegen de regering die zulke rommel wilde dumpen in dit stukje natuurschoon. Thuis had hij in een oude ringmap alle krantenartikels uit die tijd verzameld. De bouw van de windmolens in zijn dorp leek hem een persoonlijke overwinning op de kernenergie en de duistere krachten die haar overeind wilden houden. Hij schakelde een versnelling hoger om de pedalen in hetzelfde ritme te laten draaien als de molenwieken.

De molens waren om nog een andere reden prachtig. Ze brachten Walter terug naar de kust, waar hij als kind elk jaar de laatste week van de zomervakantie doorbracht. Uren had Walter zandkastelen gebouwd en grachten gegraven, die bij hoogtij onder luid gejuich volliepen met water. Een échte burcht had hij dan, omgeven door een échte gracht waar niemand anders over kon. En die was pas helemaal af met de papieren molentjes die hij zorgvuldig op zijn bouwwerk plantte. Hoe vaak had zijn vader hem niet vloekend van het strand geplukt, omdat in het kleine snikhete appartement het eten koud geworden was terwijl Walter bij een ondergaande zon naar de